

Otázka 1:

Kto môže byť supervízorom nových adeptov?

Odpoveď:

Podľa § 21 ods. 14 zákona č. 186/2009 Z. z. o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ďalej len „ZoFSaFP“, je každý zamestnanec a každý člen štatutárneho orgánu finančného agenta, ktorý je právnickou osobou, a finančný agent, ktorý je fyzickou osobou, vykonávajúci činnosť, ktorej obsahom je finančné sprostredkovanie v sektore kapitálového trhu, ktorý nespĺňa požiadavky pre stredný stupeň odbornej spôsobilosti v sektore kapitálového trhu, oprávnený vykonávať činnosť, ktorej obsahom je finančné sprostredkovanie v sektore kapitálového trhu, len ak túto činnosť vykonáva pod vedením a na zodpovednosť osoby spĺňajúcej požiadavky pre stredný stupeň odbornej spôsobilosti v sektore kapitálového trhu, avšak najdlhšie počas obdobia jedného roka.

Požiadavky týkajúce stredného stupňa odbornej spôsobilosti v sektore kapitálového trhu sú určené v § 21 ods. 3 písm. b) ZoFSaFP.

V zmysle uvedenej citácie a v súlade s účelom predmetného ustanovenia ZoFSaFP máme za to, že osobou, pod vedením a na zodpovednosť ktorej vykonávajú osoby uvedené v § 21 ods. 14 ZoFSaFP (zamestnanec a člen štatutárneho orgánu finančného agenta, ktorý je právnickou osobou, a finančný agent, ktorý je fyzickou osobou), vykonávajúci činnosť, ktorej obsahom je finančné sprostredkovanie v sektore kapitálového trhu, ktoré nespĺňajú požiadavky najmenej pre stredný stupeň odbornej spôsobilosti v sektore kapitálového trhu, je fyzická osoba, ktorá spĺňa požiadavky dôveryhodnosti podľa § 23 ZoFSaFP a požiadavky určené v § 21 ods. 9 ZoFSaFP, pričom v tejto súvislosti interpretácia pojmu „osoba“, nie je limitovaná len na osoby explicitne uvedené § 21 ods. 9 ZoFSaFP (zamestnanec, resp. štatutár finančného agenta), ale na akékoľvek osoby, ktoré spĺňajú požiadavky najmenej pre stredný stupeň odbornej spôsobilosti v sektore kapitálového trhu.

V tejto súvislosti však zdôrazňujeme skutočnosť, že je nevyhnutné, aby bol vzťah medzi samostatným finančným agentom, resp. finančnou inštitúciou v sektore kapitálového trhu¹

¹ Osoby, uvedené v § 12 ods. 1 ZoFSaFP, pre ktoré viazaný investičný agent môže vykonávať finančné sprostredkovanie v sektore kapitálového trhu. Finančnou inštitúciou je v tejto súvislosti aj správcovská spoločnosť podľa zákona č. 203/2011 Z. z. o kolektívnom investovaní v znení neskorších predpisov.

(ďalej len „finančná inštitúcia“), osobou², ktorá nespĺňa požiadavky najmenej pre stredný stupeň odbornej spôsobilosti v sektore kapitálového trhu, (ďalej len „adept“), a osobou spĺňajúcou požiadavky najmenej pre stredný stupeň odbornej spôsobilosti v sektore kapitálového trhu (ďalej len „mentor“), pod vedením a na zodpovednosť ktorej adept vykonáva finančné sprostredkovanie v sektore kapitálového trhu, zmluvne upravená s jasným vymedzením práv, povinností a súvisiacich zodpovedností. Adeptom nemôže byť člen štatutárneho orgánu zodpovedný za výkon finančného sprostredkovania a odborný garant finančného agenta. Mentor za vykonávanie mentorskej činnosti môže, ale nemusí poberať odmenu.

Z uvedeného vyplýva, že v praxi je povolený mechanizmus, v rámci ktorého adept, naplní zákonom určené požiadavky na stredný stupeň odbornej spôsobilosti v sektore kapitálového trhu³, prostredníctvom vykonávania finančného sprostredkovania v sektore kapitálového trhu pod vedením a na zodpovednosť mentora, pričom mentorom môže byť iný podriadený finančný agent/viazaný investičný agent. Zastávame názor, že zmluvná úprava vzťahov medzi samostatným finančným agentom resp. finančnou inštitúciou, adeptom a mentorom môže mať formu trojstrannej zmluvy, ktorej zmluvnými stranami sú mentor, adept a samostatný finančný agent resp. finančná inštitúcia, alebo dvojstrannej zmluvy, ktorej zmluvnými stranami sú mentor a samostatný finančný agent, resp. finančná inštitúcia.

Ak je uzatvorená trojstranná zmluva, zmluva obsahuje práva a povinnosti adepta, mentora a samostatného finančného agenta, resp. finančnej inštitúcie, vo vzťahu k vykonávaniu finančného sprostredkovania v sektore kapitálového trhu adeptom, pričom zmluva môže obsahovať odkaz na vnútorný predpis samostatného finančného agenta podrobne upravujúci podmienky vykonávania finančného sprostredkovania v sektore kapitálového trhu adeptom.

Ak je uzatvorená dvojstranná zmluva, zmluva obsahuje práva a povinnosti mentora a samostatného finančného agenta resp. finančnej inštitúcie, pričom zmluva obsahuje odkaz na vnútorný predpis samostatného finančného agenta podrobne upravujúci podmienky vykonávania finančného sprostredkovania v sektore kapitálového trhu adeptom pod vedením a na zodpovednosť mentora.

² Každý zamestnanec a každý člen štatutárneho orgánu finančného agenta, ktorý je právnickou osobou, a finančný agent, ktorý je fyzickou osobou, vykonávajúci činnosť, ktorej obsahom je finančné sprostredkovanie v sektore kapitálového trhu, ktorý nespĺňa požiadavky podľa § 21 ods. 9 ZoFSaFP.

³ Zastávame názor, že jedine požiadavka na odbornú prax nie je adeptom naplniteľná výlučne na individuálnej báze a preto je režim mentorstva v súvislosti s jej naplnením opodstatnený.

Neoddeliteľnou súčasťou zmluvy je zoznam adeptov vykonávajúcich finančné sprostredkovanie v sektore kapitálového trhu pod vedením a na zodpovednosť mentora, pričom zastupiteľnosť mentora iným mentorom je taktiež zabezpečená, a to napr. zmluvne, poverením alebo vnútorným predpisom samostatného finančného agenta resp. finančnej inštitúcie.

Zároveň zdôrazňujeme, že je nevyhnuté, aby bola zavedená a aktualizovaná dôkladná evidencia vyššie uvedených zmluvných vzťahov na úrovni samostatného finančného agenta resp. finančnej inštitúcie a mentora. Súčasťou tejto evidencie je záznam zo stretnutia s klientom v sektore kapitálového trhu vykonaného adeptom pod vedením a na zodpovednosť mentora, pričom záznam obsahuje aj identifikáciu mentora vrátane podpisov, identifikáciu klienta, stručný obsah stretnutia a jeho výsledok, vrátane komunikácie s klientom napr. formou telefonických rozhovorov alebo elektronickej komunikácie. Samozrejme v súvislosti s výkonom finančného sprostredkovania vykonávaného adeptom musia byť dodržané ostatné regulatórne požiadavky.

Mentor je povinný dohliadať na to, aby adept vykonával činnosť, ktorej obsahom je finančné sprostredkovanie v sektore kapitálového trhu, v súlade s platnou právnou úpravou výkonu finančného sprostredkovania, s vnútornými právnymi predpismi samostatného finančného agenta resp. finančnej inštitúcie (najmä s predpisom upravujúcim vykonávanie finančného sprostredkovania v sektore kapitálového trhu pod vedením a na zodpovednosť mentora v podmienkach samostatného finančného agenta resp. finančnej inštitúcie, predpisom upravujúcim styk s klientom a predpisom upravujúcim pravidlá pre podriadených finančných agentov resp. viazaných investičných agentov) a s odbornou starostlivosťou voči svojim klientom.

Mentorskou činnosťou uskutočňovanou mentorom vo vzťahu k adeptovi sa rozumie najmä výkon odbornej podpory a kontroly výkonu činnosti finančného sprostredkovania v sektore kapitálového trhu adeptom pod vedením a na zodpovednosť mentora.

Činnosti mentora vo vzťahu k adeptovi sú najmä:

- a) vysvetľovanie osobitostí výkonu finančného sprostredkovania v sektore kapitálového trhu,
- b) kontrolovanie každého úkonu adepta v sektore kapitálového trhu voči klientovi, pričom mentor je fyzicky prítomný na všetkých stretnutiach s klientom a kontroluje elektronickej komunikáciu a telefonické rozhovory adepta s klientom,
- c) zasiahnutie do výkonu činnosti adepta, ak mentor zistí, že postup adepta by mohol viesť k porušeniu regulatórných požiadaviek alebo záujmov klienta,

d) poskytovanie odporúčaní a usmernení, ak je na strane adepta neistota alebo nejasnosť vo vzťahu k zaujatiu vhodného postupu pri komunikácii s klientom alebo vykonávaním finančného sprostredkovania v sektore kapitálového trhu,

e) kontinuálne zabezpečovanie dokumentovania mentorskej činnosti takým spôsobom, aby bolo jasne preukázané, že adept vykonával činnosť, ktorej obsahom je finančné sprostredkovanie v sektore kapitálového trhu, iba pod vedením a na zodpovednosť mentora.

Samostatný finančný agent resp. finančná inštitúcia vydá adeptovi po uplynutí obdobia, počas ktorého adept vykonával pre samostatného finančného agenta resp. finančnú inštitúciu finančné sprostredkovanie v sektore kapitálového trhu pod vedením a na zodpovednosť mentora, potvrdenie o uskutočnenom vykonávaní tejto činnosti, ktoré v prípade potreby obsahuje potvrdenie o absolvovaní odbornej praxe v sektore kapitálového trhu. V potvrdení je uvedené obdobie počas, ktorého vykonával adept predmetnú činnosť a zároveň aj bližšia špecifikácia rozsahu predmetnej činnosti. Mentor je zodpovedný za vypracovanie potvrdenia, pričom svojím podpisom potvrdí skutočnosti zaznamenané v potvrdení. Vzor potvrdenia je ustanovený predpisom upravujúcim mentorstvo v podmienkach samostatného finančného agenta.

Upozorňujeme, že nevyhnutnou podmienkou pre vykonávanie finančného sprostredkovania v sektore kapitálového trhu podriadeným finančným agentom resp. viazaným investičným agentom – adeptom je zápis adepta do Registra finančných agentov, finančných poradcov, finančných sprostredkovateľov z iného členského štátu v sektore poistenia alebo zaistenia a finančných sprostredkovateľov z iného členského štátu v oblasti poskytovania úverov na bývanie (ďalej len „register“), ktorý vedie Národná banka Slovenska na základe ustanovenia § 13 ods. 1 ZoFSaFP. Navrhovateľ v registri predkladá za podriadeného finančného agenta resp. viazaného investičného agenta v návrhu na zápis/zmenu/zrušenie údaje pri identifikácii mentora v rozsahu meno, priezvisko a adresa trvalého pobytu.

Otázka 2:

Čo sa uznáva ako prax, ako a čím sa dokazuje a kde sa prax eviduje?

Odpoveď:

Požiadavka na odbornú spôsobilosť v zmysle nadobudnutej odbornej praxe v sektore kapitálového trhu ustanovenej v § 21 ZoFSaFP je podľa § 21 ods. 12 písm. b) ZoFSaFP naplnená potvrdením o dĺžke odbornej praxe v sektore, v ktorom má osoba záujem vykonávať finančné sprostredkovanie. Máme za to, že odborná spôsobilosť v zmysle nadobudnutej

odbornej praxe by mohla byť preukázaná aj inou písomnosťou, ktorou je najmä zmluvná dokumentácia uzatvorená medzi predmetnou osobou a finančnou inštitúciou alebo finančnými inštitúciami alebo samostatným finančným agentom. Zastávame názor, že potvrdenie o dĺžke odbornej praxe alebo vyššie uvedená zmluvná dokumentácia jednoznačne preukazujú, že predmetná osoba vykonávala alebo vykonáva činnosť alebo činnosti bezprostredne súvisiace s:

- 1) poskytovaním jednej alebo oboch investičných služieb ustanovených v § 2 ods. 2 ZoFSaFP, t. j. poskytovanie investičnej služby prijímanie a postupovanie pokynov klienta týkajúcich sa prevoditeľných cenných papierov a cenných papierov a majetkových účastí vo fondoch kolektívneho investovania a ich propagácia alebo poskytovanie investičnej služby investičné poradenstvo vo vzťahu k finančným nástrojom, takým spôsobom, že predmetná osoba prichádzala počas nadobudnutej praxe do styku s klientmi, pričom kontakt s klientmi súvisiaci s poskytovaním jednej alebo oboch vyššie uvedených investičných služieb predstavoval preukázateľným spôsobom podstatnú časť poskytovania jednej alebo oboch vyššie uvedených investičných služieb; do tejto skupiny patria osoby, ktoré boli v minulosti zamestnancami fin. inštitúcií (pobočkoví pracovníci, privátni bankári, pracovníci treasury front office a pod.) alebo boli regulovanými subjektmi finančného sprostredkovania (fin. agent alebo fin. poradca) v sektore kapitálového trhu; požiadavkou je styk s klientmi, t. j. vykonávanie front office činností v súvislosti s poskytovaním investičných služieb v zmysle ZoFSaFP;

- 2) participovaním na jednej alebo viacerých činnostiach súvisiacich s vytváraním, zavádzaním, dodržiavaním a kontrolou postupov zameraných na vytváranie alebo distribúciu finančných nástrojov v zmysle § 71m a § 71n zákona č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o cenných papieroch), (ďalej len „ZoCP“);

- 3) poskytovaním odborného vzdelávania alebo poradenstva súvisiaceho s poskytovaním jednej alebo oboch investičných služieb vymedzených v § 2 ods. 2 ZoFSaFP, alebo poskytovala odborné vzdelávanie alebo poradenstvo súvisiace s vytváraním, zavádzaním, dodržiavaním a kontrolou procesov zameraných na vytváranie alebo distribúciu finančných nástrojov v zmysle § 71m a § 71n ZoCP;

- 4) poskytovaním služieb a vykonávaním iných odborných činností súvisiacich s poskytovaním investičných služieb v ustanovených v § 2 ods. 2 ZoFSaFP alebo činností súvisiacich s finančnými nástrojmi; do tejto skupiny patria osoby ktoré pôsobili napr. ako portfólio manažér, právny špecialista, compliance officer, účtovník, zamestnanec treasury back office s kompetenciou vysporiadania obchodov a podobne;

5) organizovaním trhu s finančnými nástrojmi.

Medzi činnosti uvedené v bodoch 1 až 5 nepatria činnosti, ktorých obsahom je vykonávanie jednoduchých administratívnych úkonov, ako je napr. tlač, kopírovanie a archivácia dokumentácie, zaznačovanie údajov do elektronických systémov alebo manuálna administrácia dokumentácie. Ďalej, medzi činnosti uvedené v bodoch 1 až 5 nemožno zaradiť činnosť, ktorá je označovaná ako tipérstvo.

Otázka 3:

Ako dlho do minulosti sa prax uznáva?

Odpoveď:

Požiadavka na odbornú prax v rámci sektoru kapitálového trhu je akceptovaná v zákonom požadovanej dĺžke počnúc najneskôr dátumom 1. 11. 2007. Odborná prax v sektore kapitálového trhu sa akceptuje na kumulatívnom základe.

Otázka 4:

Ktorý zo subjektov môže poskytovať sprostredkovanie alebo poradenstvo pri riadení portfólia? Môže investičnú službu sprostredkovania investičnej služby riadenia portfólia (portfólia riadeného OCP s povolením NBS) poskytovať samostatný finančný agent?

Odpoveď:

Podľa § 2 ods. 2 ZoFSaFP je finančným sprostredkovaním v sektore kapitálového trhu:

a) poskytovanie investičnej služby prijímanie a postupovanie pokynov klienta týkajúcich sa prevoditeľných cenných papierov a cenných papierov a majetkových účastí vo fondoch kolektívneho investovania a ich propagácia alebo

b) poskytovanie investičnej služby investičné poradenstvo vo vzťahu k prevoditeľným cenným papierom a cenným papierom a majetkovým účastiam vo fondoch kolektívneho investovania.

Z uvedeného vyplýva, že finančný agent vykonávajúci finančné sprostredkovanie v sektore kapitálového trhu je oprávnený poskytovať len jednu alebo obe vyššie uvedené investičné služby.

Ustanovenie § 2 ods. 2 ZoFSaFP obsahuje v súvislosti s pojmom poskytovanie investičnej služby odkaz na ZoCP.

Podľa § 6 ods. 3 ZoCP zahŕňa investičná služba prijatie a postúpenie pokynu (klienta) týkajúceho sa jedného alebo viacerých finančných nástrojov aj sprostredkovanie vykonania obchodov s jedným alebo viacerými finančnými nástrojmi. Predmetné ustanovenie ZoCP je teda zamerané na bližšie definovanie investičnej služby prijímanie a postúpenie pokynov klienta týkajúcich sa jedného alebo viacerých finančných nástrojov a je potrebné ho interpretovať v spojení s relevantnými zdrojmi práva EÚ, a teda najmä príslušným rozsudkom Súdneho dvora Európskej únie C-678/15, ktorého výrok znie:

„Článok 4 ods. 1 bod 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/39/ES z 21. apríla 2004 o trhoch s finančnými nástrojmi, o zmene a doplnení smerníc Rady 85/611/EHS a 93/6/EHS a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/12/ES a o zrušení smernice Rady 93/22/EHS, v spojení s prílohou I oddielom A bodom 1 tejto smernice sa má vykladať v tom zmysle, že investičná služba spočívajúca v prijímaní a postupovaní pokynov týkajúcich sa jedného alebo viacerých finančných nástrojov nezahŕňa sprostredkovanie s cieľom uzavrieť zmluvu, ktorej predmetom je činnosť správy portfólia.“

Výrok rozhodnutia je založený na argumentácii, že predmetná investičná služba nemôže byť poskytnutá v prípadoch, kedy ide sprostredkovanie uzatvorenia zmluvy o riadení portfólia, bez toho, aby predmetom zmluvy boli konkrétne finančné nástroje, ktoré má klient v rámci riadeného portfólia nadobudnúť. Upozorňujeme, že túto interpretáciu je potrebné použiť aj na výklad ustanovenia § 6 ods. 3 ZoCP.

Činnosť spočívajúca v sprostredkovaní uzatvorenia zmluvy o riadení portfólia bude spadať pod vymedzenie investičnej služby prijímanie a postúpenie pokynov klienta, len ak bude sprostredkované uzatvorenie takých zmlúv o riadení portfólia, ktoré budú vymedzovať konkrétnu skupinu (uzavretú množinu resp. vymedzený okruh) finančných nástrojov, ktoré klient má alebo môže v rámci riadeného portfólia nadobudnúť. Ak budú v súvislosti s uzatváraním takejto zmluvy poskytované aj osobné odporúčania, pôjde zároveň o poskytnutie investičného poradenstva.

V súvislosti so sprostredkovaním poskytovania investičnej služby riadenie portfólia zdôrazňujeme, že rozsah finančných nástrojov využívaných pri poskytovaní investičnej služby riadenie portfólia obchodníkom s cennými papiermi je limitovaný exaktným vymedzením finančných nástrojov v § 2 ods. 2 ZoFSaFP.

Vzhľadom na právnu istotu, ako aj trhovú prax, sa obchodníkom s cennými papiermi odporúča, aby na činnosť sprostredkovania uzatvárania zmlúv o riadení portfólia používali viazaných investičných agentov, ktorých oprávnenie na výkon tejto činnosti nie je, vzhľadom na vymedzenie rozsahu ich činnosti podľa § 12 ZoFSaFP a podľa § 61a ZoCP, spochybnené rozsudkom Súdneho dvora Európskej únie C-678/15.

Otázka 5:

Ako je vymedzené určenie konkrétneho finančného nástroja v súvislosti s poskytovaním investičných služieb?

Štandardne by mala byť interpretácia pojmu konkrétnosť v súvislosti s finančnými nástrojmi založená na tom, že konkrétnym označením finančného nástroja je jeho ISIN, ktorý je podľa § 7 ods. 4 ZoCP označením cenného papiera podľa medzinárodného systému číslovania na identifikáciu cenných papierov. Avšak ak prechádzame k interpretácii založenej na tom, že pri poskytovaní investičného poradenstva dochádza k poskytnutiu osobného odporúčania ohľadom toho, ktorý finančný nástroj alebo nástroje sú pre klienta vhodné, mohlo by ísť aj o určenie skupiny (uzavretej množiny resp. okruhu) nástrojov bez uvedenia konkrétnych ISIN-ov. Finančné nástroje v rámci tejto skupiny by však mali mať zhodný ekonomický charakter, najmä rizikovo-výnosový profil (napr. akcie konkrétneho okruhu firiem, ktorých riziká a výnosy dlhodobo korelujú).

Otázka 6:

Čo je všeobecné poradenstvo?

Odpoveď:

Recitál 15 delegovaného nariadenia Komisie (EÚ) 2017/565 z 25. apríla 2016, ktorým sa dopĺňa smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/65/EÚ, pokiaľ ide o organizačné požiadavky a podmienky výkonu činnosti investičných spoločností, ako aj o vymedzené pojmy na účely uvedenej smernice (ďalej len „delegované nariadenie“) ustanovuje, že všeobecné poradenstvo týkajúce sa typu finančného nástroja sa na účely smernice 2014/65/EÚ nepovažuje za investičné poradenstvo. Ak však obchodník s cennými papiermi (v analogickom prípade finančný agent) poskytuje klientovi všeobecné poradenstvo týkajúce sa typu finančného nástroja, ktorý prezentuje ako vhodný pre daného klienta alebo ktorý bol zvažovaný na základe

okolností daného klienta, a uvedené poradenstvo v skutočnosti pre daného klienta vhodné nie je, resp. nie je založené na zvážení jeho okolností, obchodník s cennými papiermi (v analogickom prípade finančný agent) pravdepodobne koná v rozpore s § 73b ods. 1 ZoCP, ktorý ustanovuje, že obchodník s cennými papiermi (v analogickom prípade finančný agent) je povinný postupovať pri poskytovaní investičných služieb alebo vedľajších služieb a vykonávaní investičných činností v súlade so zásadami poctivého obchodného styku, čestne, spravodlivo a s odbornou starostlivosťou v záujme svojich klientov. Podobne alebo alternatívne by takéto poradenstvo bolo pravdepodobne v rozpore s § 73c ZoCP ustanovujúcim, že všetky informácie vrátane marketingového oznámenia, ktoré adresuje obchodník s cennými papiermi (v analogickom prípade finančný agent) klientom alebo potenciálnym klientom, musia byť jednoznačné, prehľadné a nezavádzajúce.

Máme za to, že vyššie uvedený prístup je aplikovateľný aj na všeobecné poradenstvo týkajúce sa typu poskytovanej investičnej služby.